

Handwritten signature

THEOSOFISCHE BIBLIOTHEEK.

MEI 1904.

No. 1.

De Planeetketens

VOORDRACHT GEHOUDEN IN DE AMSTERDAM-
SCHE LOGE DER THEOSOFISCHE VEREENIGING
OP ZATERDAG 14 EN 21 APRIL 1900, DOOR C. W.
LEADBEATER. (VOLGENS HET STENOGRAM VAN
Dr. J. J. HALLO.)

1904.

UITGAVE VAN DE THEOSOFISCHE UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ
AMSTELDIJK 76 en 79. AMSTERDAM.

DE PLANEETKETENS.

De meesten uwer zullen naar ik onderstel vertrouwd zijn met het feit, dat binnen ons zonnestelsel een aantal planeetketens zich naast elkander ontwikkelen; en niet alleen zijn er een aantal van die ketens naast elkander, maar elke keten maakt om zoo te zeggen verschillende inkarnaties door. Zoo is onze aarde ééne van een stel van zeven planeten; diezelfde keten echter is vroeger reeds vertegenwoordigd geweest door andere planeten die tennaastenbij dezelfde plaats in de ruimte innamen als de overeenkomstige planeten tegenwoordig. De laatstvoorgaande van deze vorige inkarnaties van onze keten was zooals gij weet de keten waarvan, wat nu onze maan is, de stoffelijke planeet was, en uit de wijze waarop deze keten met onze tegenwoordige keten in verband staat, kunt gij u een denkbeeld vormen van de wijze waarop de reïnkarnatie van planeetketens geschiedt. Zoo zult gij vinden dat een groot deel van de stof die vroeger behoorde tot de maan (een thans onze aarde vergezellende planeet) nu tot onze aarde behoort. Onze aarde heeft bijvoorbeeld al het water en de luchtlaag tot zich getrokken, zoodat gij ziet dat bij de reïnkarnatie van een planeetketen dezelfde bouwstoffen opnieuw verwerkt worden.

Nu moet gij u het geheele aantal inkarnaties van een gegeven keten verbonden denken tot eene reeks; dan zult gij begrijpen dat die reeks van inkarnaties nederdaalt van betrekkelijke onstoffelijkheid tot een meest stoffelijk punt, en dan weder stijgt in haar kringloop. Iedere keten schijnt zeven dergelijke inkarnaties te hebben; het getal zeven komt in al deze studiën herhaaldelijk voor en schijnt als het ware het kenmerk te zijn van het bijzondere zonnestelsel waarmede wij te maken hebben.

Er zijn thans in ons zonnestelsel zeven ketens die planeten hebben op het stoffelijk gebied, en drie die ze niet hebben. Laat ik, alvorens van de andere ketens te spreken, u eerst een denkbeeld trachten te geven van de wijze waarop onze eigene keten als het ware tot inkarnatie gedaald is. Van hare zeven inkarnaties zijn wij thans in de vierde. Aangezien deze vierde inkarnatie het laagste, meest stoffelijke punt is in de reeks, heeft onze keten thans drie planeten op het stoffelijk gebied. In de vorige inkarnatie van onze keten hadden wij slechts één stoffelijke planeet, omdat dit de derde inkarnatie was naar beneden toe. Op dezelfde wijze zullen wij ook in de volgende inkarnatie van onze keten slechts één stoffelijke planeet hebben. In de inkarnatie die voorafging aan die welke wij de maanketen noemen, dat is dus in de tweede inkarnatie, hadden wij in het geheel geen planeet op het grof stoffelijk gebied en hetzelfde zal het geval zijn wanneer wij in de zesde inkarnatie zullen komen. Zoo ziet gij dat wij ons moeten denken dat de keten, *als geheel*, langzamerhand neder-

daalt in de stof, om vervolgens weder daaruit op te stijgen.

Wanneer gij nu den tegenwoordigen toestand bestudeert, zult gij bevinden dat de keten van zeven werelden, waarin wij leven, in zichzelf eene herhaling is van die groote nederdaling en opstijging: evenals de keten als geheel langzamerhand in de stof is nedergedaald, zoo volgt ook al wat zich ontwikkelt in kringloop rondom deze keten van werelden hetzelfde verloop: het daalt neer in de stof, om vervolgens weder daaruit op te stijgen.

Men heeft wel eens gevraagd wat het nut kan zijn van het bestaan van *drie* planeten van het laagste standpunt, op het stoffelijk gebied; waarom zou het niet mogelijk zijn dat alle stoffelijke ontwikkeling plaats vond op ééne planeet? Nu zijn er natuurlijk vele punten waaromtrent wij het waarom niet weten; wij kunnen slechts onderzoeken hoe de dingen zijn en dat mededeelen. Met betrekking tot deze drie stoffelijke planeten nu zien wij dat zij zeer aanmerkelijk van elkander verschillen. Zoo is bijvoorbeeld de planeet die in de ontwikkeling vóór onze aarde komt, evenals die welke op onze aarde volgt, weliswaar stoffelijk, maar op het stoffelijk gebied veel kleiner dan de aarde en wanneer wij de ontwikkeling op die planeten onderzoeken, bevinden wij dat zij veel meer betrekking heeft op de etherische deelen van den stoffelijken mensch dan op den grofstoffelijken mensch waarmede wij hier te maken hebben. Ofschoon het derhalve niet aan ons is het waarom uiteen te zetten, kan het ons toch natuurlijk toeschijnen, dat de reden waarom het stoffelijk gebied meer dan één

planeet vertoont hierin gelegen is, dat op die andere planeten meer nadruk kan worden gelegd op het etherische deel der ontwikkeling.

Vóór ik u thans in bijzonderheden zal trachten mede te deelen hoe het verloop der ontwikkeling geweest is op elk van de zeven planeten van onze keten, zou ik u eerst iets willen vertellen van de andere ketens, die zich naast de onze in dit zonnestelsel ontwikkelen, daar wij zonder dat geen volledig overzicht van het geheel zouden kunnen krijgen. Niet dat wij veel van deze andere ketens weten of weten kunnen, maar wij moeten onszelf leeren beschouwen als deel van dit groote stelsel, wanneer wij onze eigene ontwikkeling willen begrijpen.

Gij zult u herinneren dat er gezegd is dat ons zonnestelsel zeven stelsels bevat die stoffelijke planeten bezitten. De stoffelijke planeten van deze stelsels zijn op drie na alle aan de wetenschap bekend. Zoo hebben wij de stelsels van Venus, Jupiter, Saturnus, Uranus en Neptunus, dan ons eigen stelsel en ten zevende een stelsel waarvan de stoffelijke vertegenwoordiger, Vulkanus, niet algemeen bekend is. *) Over

*) Aanteekening.

Voor hen die zich geen duidelijke voorstelling kunnen vormen van de volgorde der planeten, die tot ons zonnestelsel behooren,

deze laatste planeet verschillen de sterrekundigen van meening. Sommige sterrekundigen meenden met zekerheid binnen de baan van Mercurius een planeet ontdekt te hebben, die zij Vulkanus noemden. Thans is het de algemeene overtuiging der sterrekundigen dat zulk een planeet niet bestaat, ofschoon er in de beweging van Mercurius zekere storingen voorkomen die zij niet in staat zijn op duidelijke gronden te verklaren. Met deze planeet

voeg ik hierbij eene teekening van deze volgorde die ook van hare onderlinge afstanden eenigszins een denkbeeld geeft, al geeft zij die afstanden met zeer weinig nauwkeurigheid. In getallen uitgedrukt (den afstand van de aarde tot het middelpunt van de zon als eenheid kiezende) worden de afstanden der den sterrekundigen bekende planeten tot dat middelpunt ongeveer door de volgende getallen uitgedrukt:

Merkurius	0,4	Jupiter	5,2
Venus	0,7	Saturnus	9,5
Aarde	1,0	Uranus	19,2
Mars	1,5	Neptunus	30,0

In dit lijstje zijn de Asteroïden niet opgenomen; met dezen naam duidt men een paar honderd planeetjes aan die van de zon verwijderd zijn op afstanden welke, in dezelfde eenheid uitgedrukt, tusschen 2,2 en 3,4 gelegen zijn.

Door bovenstaande schaal op een blad papier over te teekenen en met de zon als middelpunt cirkels te beschrijven met den afstand van elke planeet tot de zon als straal, krijgt men een overzicht van den loop der stoffelijke planeten van ons planeetstelsel om de zon. Men houde evenwel vooral in het oog dat elke dezer stoffelijke planeten er één is van een keten van zeven; de zes andere zijn op de in deze voordracht genoemde uitzonderingen na op de hoogere gebieden der natuur, maar alle zeven planeten van iedere keten wentelen langs een kringvormige baan met de zon als middelpunt. (J. J. H.)

hangt een stelsel van ontwikkeling samen waarvan wij niets weten, ofschoon ons gezegd is dat het op dit oogenblik aanmerkelijk lager staat dan dat van onze aarde. Het volgende stelsel staat in verband met de planeet Venus; dit is integendeel veel verder gevorderd dan het onze. In de eerste plaats toch behoort Venus tot een keten die in haar vijfde inkarnatie is, in plaats van in haar vierde zooals onze aarde; dat brengt met zich dat deze keten weer het standpunt bereikt heeft, waarop zij slechts ééne stoffelijke planeet bezit, namelijk Venus. In de tweede plaats is deze keten niet alleen in haar vijfde inkarnatie, maar in die vijfde inkarnatie is de ontwikkeling gevorderd tot de zevende of laatste rondte. Gij ziet dat wij hier te doen hebben met eene menschheid die ver boven de onze staat, en het is wegens dit feit dat de planeet Venus ons de Mánasapûtra's of Heeren der Vlam verschaffen kon, die aan onze ontwikkeling zoo verbazend veel hulp gegeven hebben, en wij vinden hierin een merkwaardigen maar zeer werkelijken band tusschen deze beide zusterwerelden Venus en de Aarde. Venus staat inderdaad van alle planeten het dichtst bij onze aarde en nadert deze ook in grootte het meest, en bovendien bestaat er nog deze band, dat zij ons zoo bijzonder veel hulp en steun gegeven heeft.

Gij hebt zonder twijfel in de *Geheime Leer* gelezen, dat in de zevende rondte van onze planeet de maan verdwijnen zal. Nu is Venus, zooals ik zeide, in haar zevende rondte en een merkwaardig feit dat hiermede in verband staat is, dat in het begin van de 19e eeuw

sterrekundigen verklaarden dat Venus een maan had. Nu is het volkomen zeker, dat Venus op dit oogenblik geen maan heeft. De gewone uitlegging der sterrekundigen is dat al deze vroegere waarnemers verkeerd waargenomen hadden. Dit is zeker mogelijk, maar het zou ook, daar Venus in de zevende rondte is, niet onmogelijk zijn, dat zij toen wel een maan had maar dat die nu verdwenen is.

Gaan wij verder naar buiten in ons zonnestelsel, dan komen wij aan de planeet Jupiter. Met deze is, naar ons gezegd wordt, een zeer verheven stelsel van ontwikkeling verbonden, maar dit is thans nog in een zeer vroeg tijdperk. Sterrekundig kunnen wij natuurlijk zeer goed begrijpen dat dit zoo is, want gij weet dat Jupiter ook stoffelijk in een vroeg tijdperk van ontwikkeling en nog zeer heet is.

Ditzelfde geldt van alle buiten-planetten: zij zijn alle nog in een zeer vroeg tijdperk van ontwikkeling — ik bedoel wat aangaat het leven op die planeten.

Gij moet volstrekt niet denken dat al deze planeetketens dezelfde tijdslenge hebben voor hunne doorlooping: zij verschillen verbazend op dit punt. Zoo is ons bijvoorbeeld gezegd dat de kringloop van de Saturnusketen oneindig veel langer duurt dan die van eenige andere keten. Natuurlijk kunnen wij niet weten of dit zoo zijn moet, en wij hebben zelfs geen middelen om na te gaan of het zoo is; het is ons slechts aldus medegedeeld.

Ook is ons gezegd dat de keten die bij Neptunus, de buitenste der bekende planeten, behoort, de eenige is behalve de onze die drie stoffelijke planeten bezit,

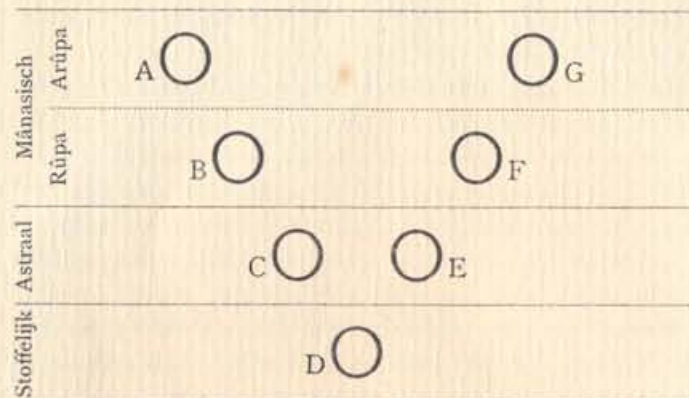
en dat er buiten Neptunus, maar nog behoorende tot ons zonnestelsel, twee planeten zijn die door de hedendaagsche sterrekundigen nog niet ontdekt zijn. Een van deze zal waarschijnlijk later ontdekt worden door de sterrekundigen, maar de andere is zoo ver verwijderd dat hare ontdekking door middel van kijkers niet waarschijnlijk is. Het stelsel van ontwikkeling van Neptunus wordt ook gezegd thans veel lager te staan dan het onze, en wij weten er veel minder van dan van eenig ander. Het schijnt in zekere opzichten zeer bijzonder te zijn, en gij herinnert u dat H. P. B. er in de *Geheime Leer* van spreekt als niet tot ons zonnestelsel behoorende. Wij weten niet met juistheid wat zij daarmede bedoelde daar natuurlijk de planeten tot dit stelsel behoorende evenals alle andere om de zon wentelen. Wij zullen waarschijnlijk in den loop der tijden meer kennis betreffende dit onderwerp verkrijgen, en ik denk dat ons wel zal blijken dat hare uiting een zeer werkelijke bedoeling had. Gij die allen de *Geheime Leer* bestudeert moet sinds lang bemerkt hebben dat er vele uitingen in voorkomen die het onmogelijk schijnt overeen te brengen met wetenschappelijk vaststaande feiten. Toen wij pas met deze studie begonnen, waren velen onzer geneigd die uitingen op zij te zetten en te zeggen: wij kunnen die niet verklaren, misschien is het verkeerd of een misverstand. Nu zou ik niet willen beweren dat dit niet in sommige gevallen werkelijk zoo zijn kan: H. P. B. zelve heeft herhaaldelijk zoowel schriftelijk als mondeling gezegd dat er in haar werk vele fouten zijn en het zou zeer goed mogelijk zijn dat sommige van deze punten, die

niet kloppen met wetenschappelijke feiten, onder deze fouten zijn. Maar toch kan ik u hieromtrent uit persoonlijke ondervinding dit zeggen, dat hoe meer kennis gij verkrijgt van het geheele onderwerp, des te meer zult gij zien dat H. P. B. met wat zij zeide altijd de een of andere bedoeling had. Het komt somtijds voor dat de beschrijving die zij geeft ons slechts een zeer gedeeltelijk aanzicht van de zaak vertoont, en het gebeurt dikwijls dat onze eerste ondervinding van diezelfde zaak van een geheel andere zijde is dan die welke zij ons voorstelt. Maar wanneer wij er meer van te weten komen leeren wij altijd zien wat zij met hare verklaring bedoelde, al houden wij het ook dan nog voor een gedeeltelijke verklaring. Zoo ook met wat zij zeide met betrekking tot de planeetketens. Gij zult in de *Geheime Leer*, gegrond op de Stanza's van Dzyan, vele mededeelingen vinden betreffende de vroegere rondten van onze eigen keten. Hierin nu hebben wij te doen met een onderwerp dat het voor onszelf mogelijk is te onderzoeken. Er zijn thans, ik wil niet zeggen velen, maar toch verscheidenen in onze Vereeniging, die in staat zijn de vroegere rondten zelf te onderzoeken en te zien wat er in dien tijd plaats vond. En van zulk een onderzoek komt men zeker terug met een diepen eerbied voor H. P. B.'s vermogen om zelfs maar zooveel als zij gedaan heeft te kunnen beschrijven van wat men dan gezien heeft; zooveel van wat op die vroegere planeten gebeurde is volstrekt niet uit te drukken in menselijke woorden van het stoffelijk gebied. Al wat men doen kan met betrekking tot eenige dezer vroegere rondten,

en vooral tot de hogere planeten ervan, is enkele hoofddenkbeelden aan te geven. Wijzelf, die ons thans met het onderzoek van deze dingen bezig houden, begrijpen wel wanneer wij het voor ons zien helder genoeg wat er gebeurt, maar wij vinden het vaak onmogelijk, een denkbeeld ervan te geven op dit gebied.

Gij zult u zonder twijfel herinneren dat onze geheele keten in deze inkarnatie een stap is nedergedaald in de stof. Nu wil ik eerst door eene teekening den toestand van onze keten voorstellen in de eerste rondte.

Ik wil bij deze teekening eene opmerking maken over de beteekenis der beide termen rûpa en arûpa, die somtijds tot groote verwarring aanleiding geven, daar men wel eens denkt dat de arûpa-gebieden geen vormen hebben, terwijl hier blijkt dat er om te beginnen planeten op zijn. De werkelijke beteekenis van dien naam is slechts deze, dat op de lagere onderafdeelingen van het Mánasisch gebied de gedachte vormen doet ontstaan, terwijl zij op de hogere geen vormen schept maar slechts een stroom, geen gesloten vorm. Een gedachte op de lagere gebieden is een gesloten vorm, een bol of iets dergelijks, in elk geval in het bezit van bepaalde grenzen; zulk een vorm verlaat het gedachte-lichaam van den denker en gaat naar het voorwerp waaraan gedacht wordt. Een gedachte echter, door het Ik uitgeworpen op de hogere gebieden die wij vormloos noemen, verlaat den denker niet zooals de vorige, maar vertoont zich als een stroom.

In de eerste rondte vinden wij twee planeten op de arûpa-gebieden; wij noemen deze A en G. Evenzoo twee op de rûpa-gebieden, B en F, twee op het astraalgebied, C en E, en een op het stoffelijk gebied, D. Bij het einde van de eerste rondte doet het geheele stelsel een stap naar beneden; of misschien deed ik beter te zeggen op het een of andere tijdstip tusschen de eerste en de tweede rondte, daar wij den juisten tijd van die nederdaling niet weten. Het gevolg hiervan is dat wij nog wel zeven planeten hebben, maar nu drie op het stoffelijk gebied, twee op het astraalgebied, en twee op de lagere onderafdeelingen van het verstandelijk gebied. Een gevolg hiervan zien wij nog thans in het feit dat in onze keten drie stoffelijke planeten zijn, Mars, de Aarde en Mercurius, waarbij wij echter opmerken dat Mars en Mercurius stoffelijk veel

kleiner zijn dan de Aarde en dat op die planeten hoofdzakelijk het etherische deel van den mensch ontwikkeld wordt.

Ik wil thans trachten u eenig denkbeeld te geven van den toestand van iedere planeet op hare beurt in al de verschillende rondten, maar ik moet daarbij met nadruk erop wijzen dat ik slechts aanduidingen en opmerkingen geven kan, niet een geregeld verslag.

Gij weet dat de keten, die wij de maanketen noemen, onmiddellijk aan de onze voorafging: op die keten vormden wij het dierenrijk, niet het menschenrijk, dat wil zeggen dat wij toen waren wat somtijds (hoewel naar het mij toeschijnt niet zeer nauwkeurig) genoemd wordt de diermonade van die ontwikkeling. Op de vorige keten zouden wij dus plantmonaden geweest zijn. Op de maanketen is ook een menschelijke ontwikkeling geweest, een ontwikkeling welke geslaagde leden thans geheel en al boven ons kenvermogen gestegen zijn. Sommige niet-geslaagden van die ontwikkeling bevinden zich thans onder ons, omdat zij (evenals dat met de niet-slagenden van onze rondte geschieden zal) ingehaald werden door de dierenontwikkeling. Het is in ons stelsel van ontwikkeling altijd mogelijk voor wezens, achter te blijven, en wanneer zij dat doen, worden zij ingehaald door de ontwikkeling die op de hunne volgde, en met deze gaan zij dan tezamen verder. Derhalve bevindt zich onder de verschillende klassen van Pitris de groote meerderheid van het dierenrijk van de maanketen en sommigen van het meest achterlijke deel van hare menschheid.

In verband met de studie der planeetketens is het noodig, zeer zorgvuldig de verschillende gebieden van ons zonnestelsel en hun verband met de kosmische gebieden te bestudeeren. Ik kan daarop thans niet veringaan, omdat ik niet in bijzonderheden treden kan betreffende de verschillende rijken, maar ik wijs hierop als een van de punten die gij *moet* bestudeeren voordat gij de ontwikkeling ten volle begrijpen kunt. Gij moet begrijpen dat er drie verschillende aanzichten zijn, van waar uit gij het verband dezer gebieden beschouwen kunt, drie kruisverdelingen als het ware. Eerst moet gij weten dat de verschillende gebieden voortdurend hooger stijgen zooals drie ervan hierboven in de teekening. Vervolgens moet gij u herinneren dat van al de ondergebieden waarin ieder gebied verdeeld is, het atomisch ondergebied altijd verreweg belangrijker is dan de andere, omdat vóór het zonnestelsel als zoodanig in wezen komt, deze atomische stoftoestanden de eenige zijn die bestaan, zoodat alle atomische ondergebieden tezamen genomen een kosmisch gebied uitmaken. Boven dit kosmisch gebied zijn andere kosmische gebieden, waarvan wij natuurlijk niets weten. Maar ofschoon wij niets van deze weten, is er nog ééne eigenschap in verband met de atomische ondergebieden die gij in gedachten houden moet, namelijk deze, dat elk van die atomische ondergebieden nog een derde aanzicht heeft. Neem bijvoorbeeld het atomische ondergebied van het verstandelijk gebied. Dit staat vooreerst in een betrekking tot alle andere ondergebieden van het verstandelijk gebied; van deze alle is het het

hoogste. Voorts staat het in eene andere betrekking tot het laagste kosmische gebied, waarvan het de derde onderafdeeling is, van onder af geteld. Dan heeft het echter nog een verband: het is de laagste openbaring van een stelsel van verstandelijke atomische gebieden dat zich uitstrekt door de andere gebieden heen. Gij kunt geene figuur van drie afmetingen samenstellen die deze derde betrekking op juiste wijze zou voorstellen, maar indien gij eene figuur overeenkomende met het schaakbord zoudt kunnen samenstellen in vier afmetingen, dan zoudt gij u kunnen voorstellen hoe deze zaak in elkaar zit. Daar wij dit nu eenmaal niet kunnen, moeten wij onze verbeeldingskracht oefenen om het te kunnen begrijpen. Het is alleen door een denkbeeld te krijgen van de wijze waarop deze drie betrekkingen samenhangen, dat wij een besef kunnen krijgen van de wijze waarop de ontwikkeling plaats vindt. Zoo stelt bijvoorbeeld de laatstgenoemde en moeilijkst te begrijpen betrekking van het atomisch verstandelijk ondergebied het in onmiddellijk verband met het denkvermogen van den Logos zelf, en door omhoog te zien in de lijn van dit verband, begrijpt de mensch voor zichzelf wat de Indiërs ons altijd gezegd hebben, dat namelijk zijn denkvermogen slechts een weerkaatsing is van het goddelijk denkvermogen. Nu hebt gij in de *Geheime Leer* en andere werken van dien aard gelezen van het oer-beeld van het stelsel. Dit oer-beeld nu bestaat het eerst van alles en is op het hoogste punt de samenvatting van het geheele stelsel in het goddelijk denkvermogen. Voordat de Logos dit

stelsel ontwikkelde, vormde hij in zijn eigen denkvermogen op zijn eigen verstandelijk gebied (dat niet het onze is) het geheele stelsel van het begin tot het einde. Begrijp wel, dat zulk een ontwerp als hij vormde niet wil zeggen een ontwerp van het stelsel zooals het nu of op eenig ander tijdperk zijn zou; het wil veel meer zeggen dan dat: het beteekent wat wij in *ons* denkvermogen slechts kunnen uitdrukken als een lange reeks van opeenvolgende ontwerpen, zoodat bijvoorbeeld, voorzoover onze keten aangaat, in het oer-beeld het geheele ontwerp zou te vinden zijn van de maanketen en de aardketen op alle verschillende standpunten naast elkaar. Saamgehouden in dat machtig bewustzijn, moeten er tegelijkertijd alle vormen geweest zijn die ooit verschenen zijn of nog verschijnen zullen op elk van al die planeten. Dit is een voor ons volstrekt onbegrijpelijk denkbeeld, maar dat neemt niet weg dat het zoo geweest is. Van uit dat gebied nu van oer-beelden brengt de Logos achtereenvolgens al die verschillende ontwerpen in openbaring, en als ik nog tijd genoeg heb om de beschrijving der verschillende planeten een voor een ten einde te brengen, zult gij de wijze zien waarop het geschiedt.

De eerste stap in het neerbrennen van het ontwerp is, het neder te brengen tot op de hoogte der mensche lijke gedachte; dat wil zeggen dat het beeld van welk gebied het dan zijn moge waarop het zich oorspronkelijk bevond (waarschijnlijk twee kosmische gebieden hooger) neerdaalde tot op de hoogte van het mensche lijk-verstandelijke gebied. Zoo kwamen in de eerste rondte

alle oer-beelden van delfstoffen neer tot op het verstandelijk gebied. Ik weet dat het een aanmerkelijke moeite kost dit denkbeeld te begrijpen. Wanneer ik zeg dat de delfstoffen van uit hun oorspronkelijken toestand zoo ver verstoffelijkt werden dat zij overeenkwamen met onze gedachte van een delfstof, zult gij misschien iets beter begrijpen wat ik bedoel. Gij ziet hieruit wel dat die eerste toestand er een is, waarover wij ons niet de moeite behoeven te geven veel te spreken. Als het voor u mogelijk was bol A te zien in den toestand waarin hij in de eerste rondte verkeerde, zoudt gij niets anders voor u zien dan eene verzameling denk-beelden. Toch moet gij begrijpen dat deze denk-beelden werkelijke voorwerpelijke dingen zijn, en dat bol A een werkelijke bol was, een bepaalde plaats innemende in de ruimte, om de zon wentelend in een bepaalden tijd, juist op dezelfde wijze als de andere bollen. Toch is hij slechts een bol van gedachte-beelden. Gij ziet dat deze beelden voor ons niet zeer gemakkelijk zijn te begrijpen, maar hoe moeilijk het ook is, wij moeten toch trachten het voor onszelf duidelijk te maken.

Wanneer in het begin der eerste rondte het delfstoffenrijk in zijn geheel is nedergebracht tot op het gebied der menschelijke gedachte van een delfstof, wordt de rest van deze rondte gebruikt voor het verder uitwerken van deze gedachte tot voorwerpelijkheid. Wanneer wij overgaan tot den volgenden bol, B, begint het gedachtebeeld als het ware stof van een lager gebied rondom zich aan te trekken, nog steeds verstandelijk maar iets grover, iets dichter bij de lagere

gebieden. Breng dit vervolgens over tot bol C op het astraal gebied en het trekt rondom zich een voertuig, een lichaam van astrale stof op de planeet die later zal verstoffelijken tot de stoffelijke planeet Mars. De stof van het stoffelijk gebied van Mars is nog niet bij elkaar gebracht voordat de tweede rondte begint. Ik zeide u reeds dat Mars kleiner is dan de aarde; daarom koelde deze planeet, toen zij eenmaal gevormd was, sneller af dan de aarde. Gij kent waarschijnlijk de sterrekundige stelling dat de planeten ontstaan zouden zijn uit ringen van nevelstof, afgevoerd van een groote nevelmassa. Deze onderstelling is volkomen juist, maar hieruit volgt nog niet dat deze ringen alle achter elkaar werden saamgetrokken tot bollen zooals zij nu zijn. Sommige bleven veel langer in den toestand van ringen, bestaande uit een groot aantal kleine bolletjes, dan andere. Gij hebt op dit oogenblik in ons zonnestelsel nog een voorbeeld van zulk een ring, die nog niet is saamgetrokken: ik bedoel de verzameling planeetjes die wij de Asteroïden noemen. Te behoortijker tijd zal daaruit een planeet worden opgebouwd. Wij weten omtrent de wijze waarop dit in de toekomst gebeuren zal niets, maar als hier dezelfde handelwijze gevolgd wordt als in het verleden, zal in het gebied van de banen dier planeetjes een reusachtige wervel worden geschapen, een wervel die op haren trek rondom de zon al die bolletjes tot zich zal trekken, met elkaar in botsing brengen en zoo ééne planeet zal doen ontstaan, wentelend om de zon. Door de vrijgeworden warmte zullen de bolletjes kunnen samensmelten. Wij moeten niet vergeten dat,

hoevele veranderingen er ook in ons zonnestelsel hebben plaats gegrepen, er toch in dit stelsel geen vreemde stof van buiten af wordt ingebracht, met uitzondering van die kleine bedragen die in den vorm van meteorische stof en misschien enkele kometen tot ons komen. Wanneer gij in de *Geheime Leer* of in okkulte werken leest van de vorming van nieuwe planeten in ons zonnestelsel, moet gij niet denken aan een plotselingen invoer van een nieuwe massa stof. Dat wordt er nooit mede bedoeld, maar altijd een nieuwe rangschikking van stof, die reeds binnen de grenzen van ons zonnestelsel bestaat. Gij kunt dit punt verder zelf uitwerken; ik wil thans weer tot iets anders overgaan.

Wat is nu, zult gij vragen, de menschheid die in de eerste rondte op bol A verschijnt? Herinner u de klassen der Pitri's. Het is noodig dat gij die helder voor u hebt, daar gij anders in een onoplosbare verwarring zult geraken. Er zijn twee wijzen om deze klassen te nummeren en gij zoudt u zeer kunnen vergissen als gij niet goed weet, hoe deze beide wijzen in elkander passen. Naar ik verneem zijt gij gewoon de nummering te gebruiken die in de verhandeling van de *London Lodge* over dit onderwerp is uiteengezet, en daar ik zelf medegewerkt heb aan het onderzoek waarop deze verhandeling gegrond is, is het mij gemakkelijk deze wijze van nummeren te behouden; maar als gij deze wilt laten passen op hetgeen in de *Geheime Leer* over dit onderwerp gezegd wordt, moet gij het hierover handelende hoofdstuk in Annie Besant's *De Oude*

Wijsheid nalezen, waarin op duidelijke wijze het verband tusschen de beide wijzen van nummeren wordt uiteengezet.

Herinner u dan dat er, toen wij, die thans de menschheid op de aarde vormen, de maan verlieten, onder ons drie klassen waren die reeds individualiteit verkregen hadden. De eerste klasse had reeds een duidelijk gevormd oorzakelijk lichaam zooals de mensch nog thans heeft, alleen veel minder bevattend. Van de tweede klasse was het oorzakelijk lichaam nog niet geheel en al gevormd, maar er bestond reeds wat gelek op een geraamte ervan, dat nog moest worden ingevuld. De derde klasse van Pitri's had zelfs dat geraamte nog niet, maar toch waren zij reeds afgescheiden van de dierlijke groep-ziel. Achter hen volgde de groote massa van het dierenrijk van de maan, die nog niet de individualiteit bereikt had maar deze bereiken zou op de keten waarop wij thans zijn. Deze verdeelen wij weder in vier klassen, of soms in zes.

Herinner u thans den regel die in ons stelsel van ontwikkeling bij iederen kringloop geldt. Het geheele stelsel is op schoone wijze zoo geschikt, dat er voor hen die achter geraakt zijn voortdurend kansen zijn om de anderen weer in te halen, zoodat gij zult vinden dat bij het einde van eenig tijdperk — het doet er niet toe of gij het ras of bol of rondte of keten noemt, het geldt voor allen gelijkelijk — zij die het hoogste punt van ontwikkeling bereikt hebben, nooit onmiddellijk in het volgende tijdperk weer in inkarnatie gaan, maar dat altijd de meer achterlijke wezens het eerst in

inkarnatie komen, en eerst wanneer zij eenigen tijd gehad hebben om vooruit te komen, voegen zij die in den beginne het hoogst stonden zich bij hen om hen te helpen. Zoo begon ook in onze keten de ontwikkeling niet met de eerste en tweede klasse Pitri's maar met de derde klasse, omdat deze klasse de meest achterlijke was van hen die van de groep-ziel afgescheiden waren. Zij daalde het eerst neer en wel op bol A. Men zou nog niet kunnen zeggen dat zij een gedachte-lichaam hadden maar zij hadden de kiem van een gedachte-lichaam. Deze uitstorting van leven, die monadische kernstof genoemd wordt, bezielde één voor één de vormen van alle verschillende rijken, zoodat zij ontstaan deed en bezielde wat wij zouden noemen de gedachtevormen behoorende bij al die rijken, de gedachtevormen, nauwelijks nog bepaald en waarneembaar. Maar langzamerhand begon de planeet A, ofschoon haar ontwikkeling tot de arûpa-gebieden behoorde, rondom zich stof te verzamelen van de rûpa-gebieden, ten einde zich geleidelijk voor te bereiden voor de tweede rondte.

Ik moet zeer snel verder gaan daar ik anders hedenavond mijn onderwerp niet kan ten einde brengen, en ga daarom over tot de planeet B in de eerste rondte. Daar hebt gij een planeet die haar leven begint op de rûpa-onderafdeelingen van het verstandelijk gebied. Op dat gebied is daar het leven in de eerste rondte, zowel menselijk als ander leven, maar de planeet zelve vergadert gedurende die rondte astrale stof om zich heen, ten einde zich voor te bereiden voor de nederdaling tot het astraal gebied in de volgende rondte.

Evenzoo gaat het met de planeet C, het voertuig van zuiver astraal leven, terwijl de planeet zelve rondom zich etherische stof vergadert, ten einde in de volgende rondte tot het stoffelijk gebied neder te dalen.

De laatste bol eindelijk is nog niet grof stoffelijk in de eerste rondte; het leven er op is astraal, terwijl de etherische vormen zich ook reeds vertoonen; en de planeet vergadert reeds grove stof om zich heen, zoodat deze planeet veel spoediger dan de voorgaande grof-stoffelijk worden zal. De menschen waren op deze planeet slechts bollen van etherische stof. Eerst na het midden van deze rondte begon zich in de etherische massa een zekere hoeveelheid gas en een weinig kosmische stof af te zetten, en zelfs toen de planeet beslist stoffelijk geworden was, was zij eerst slechts een nevelachtige massa, natuurlijk op een zeer hooge temperatuur, zoodat het goed was dat de menschheid etherische lichamen bezat, omdat geen ander lichaam onder die omstandigheden had kunnen leven; wij spreken hier over toestanden waarin de bol bestond uit grondstoffen die juist begonnen waren zich te verdichten. Deze etherische menschen en dieren verkregen hun voedsel door opslorping uit de omgeving, zoodat zij geenerlei soort voeding zooals wij die kennen noodighadden.

Wanneer wij thans den opgaanden boog beschouwen, vinden wij een andere wijze van ontwikkeling; wij krijgen hier een soort van dubbele uitzetting van bewustzijn. Tot nog toe drong het steeds neerwaarts in de stof: nu begint het als het ware in twee rich-

tingen uit te zetten, nog steeds naar beneden dringende om zijn voertuig meer te volmaken, maar ook naar boven dringende ten einde het bewustzijn hooger op te voeren.

Ik moet thans zeer snel voortgaan en zeg daarom van de bollen E, F en G slechts dat dit denkbeeld daar uitdrukking vindt.

Reeds in dit vroege tijdperk van de ontwikkeling van onze keten waren er, wat wij een zeker soort mislukkingen zouden kunnen noemen, die hadden kunnen voortgaan maar inderdaad achterbleven. Herinner u dat in deze rondte alle oerbeelden van het delfstoffenrijk neergedaald zijn, maar een deel van de stof die door het delfstoffenrijk had moeten overgaan naar het plantenrijk bleef reeds achter in het delfstoffenrijk.

Bij het einde van de eerste rondte kunnen wij het delfstoffenrijk als tot bestaan gebracht beschouwen, ofschoon wij in vele gevallen slechts met het gedachtebeeld eener delfstof te doen hebben.

Ik wil thans overgaan tot de tweede rondte. Alle bollen zijn een stap verder nedergedaald. De vormen, in de eerste rondte gemaakt, zijn bewaard gebleven, zoodat de kernstof die nu komt geen vormen behoeft te maken, maar zich slechts behoeft uit te storten in de reeds gemaakte vormen.

Gedurende het geheele verloop eener rondte beweegt het leven zich voortdurend langzaam voort. Men spreekt wel van het bewegen van de levensgolf van den eenen bol naar den anderen. Wanneer deze zaak van een hooger standpunt beschouwd wordt, blijkt dat er ge-

durende de geheele rondte op alle bollen leven is, maar dat de Logos zijne aandacht als het ware van den eenen bol op den anderen richt. Dit richten van Zijne aandacht op een bol beteekent werkdadig leven op dien bol; het wegtrekken van Zijne aandacht beteekent wat wij noemen pralaya voor dien bol. Wanneer dus eenmaal het delfstoffenrijk in bestaan gebracht is, blijft het steeds bestaan en evenzoo met alle andere ontwikkelingen. Maar alleen wanneer de Logos Zijne aandacht op een bol richt, ontluikt het tot grootere werkzaamheid; maar behalve dat *dese* bol dan door eene menschheid bewoond wordt, is er ook eene menschheid op elke andere van de zeven bollen. Het aantal menselijke wezens echter op elken bol behalve op dien waarop de aandacht van den Logos gericht is, is zeer gering en hunne ontwikkeling gaat zeer, zeer langzaam. Er is dus steeds als het ware een zaad van menschheid en van de andere rijken op iedere planeet.

Een zeer belangrijk onderwerp is nog de ontwikkeling der stof zelve. Gij herinnert u dat in het Theosophia-nummer van Februari 1903 een teekening van het stoffelijk atoom voorkomt. In de beschrijving van deze teekening wordt gezegd dat het atoom bestaat uit een reeks windingen. Om eenig denkbeeld te krijgen van het atoom, zoudt gij een lang stuk dun ijzerdraad moeten nemen en hieraan den vorm geven van een winding. Deze winding in haar geheel moet gij juist behandelen zooals gij het draad op zichzelf gedaan hebt en haar weer tot een winding draaien; deze bewerking moet verscheidene malen herhaald worden. Elk van de stellen windingen in het atoom

wordt op een bijzonder tijdperk in werking gesteld.

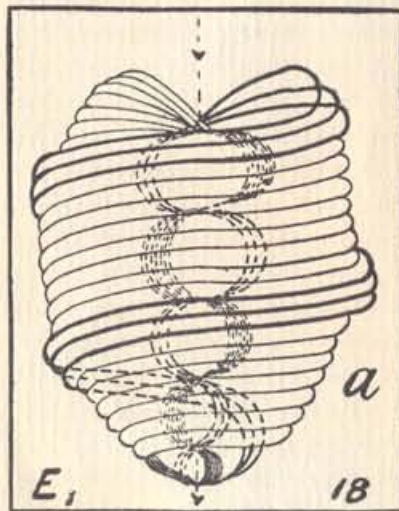
Niet alleen de menselijke ziel ontwikkelt zich dus in ons stelsel, maar ook de stof waardoor zij zich moet uitdrukken wordt meer en meer vatbaar voor die uitdrukking. Wij zijn thans in de vierde rondte, en vier stellen windingen in het atoom zijn thans ook in werking. Bij het einde der zevende rondte vermoed ik dat alle zeven stellen voor werking geschikt zullen zijn. Zonder het te weten ontwikkelen wij onder anderen de stof waarin wij werken.

Nu ik de gelegenheid heb een tweeden avond te spreken over de planeetketens wil ik verder gaan ongeveer bij het punt waarmede ik den eersten avond geëindigd ben. Ik heb u reeds enkele woorden gezegd over de tweede rondte, maar wil die nu iets uitvoeriger bespreken. Gij herinnert u dat in de eerste rondte de hoogste planeten A en G op de arûpa-

onderafdeelingen van het mánasisch gebied waren; B en F, de tweede en zesde planeet, waren op de rûpa-onderafdeelingen, Mars en Mercurius of liever die bollen die later Mars en Mercurius worden zouden waren op het astraalgebied, en alleen de aarde was op het stoffelijk gebied. Tusschen de eerste en de tweede rondte echter daalt het geheele samenstel een stap neer, verstoffelijkt zich iets, zoodat A en G zich nu op de rûpa-onderafdeelingen van het mánasisch gebied bevinden, B en F op het astraalgebied, Mars, de aarde en Mercurius op het stoffelijk gebied. De laatste drie planeten hebben nog hunne onderlinge verhouding bewaard, daar Mars en Mercurius, ofschoon stoffelijk, meer etherisch dan grof zijn. Zij zijn wat het stoffelijk gebied aangaat veel kleiner dan de aarde. Mercurius is van deze beide de kleinste. Wij bezitten veel belangrijke kennis omtrent deze beide planeten, omdat zij behooren tot onze aardketen en daardoor binnen het bereik van okkult onderzoek vallen op eene wijze waarop dat niet met de andere planeten het geval is. Voor leerlingen van voldoende ontwikkeling is het mogelijk de planeten van onze keten te bezoeken, niet in het astraal lichaam — zelfs het bewustzijn in het verstandelijk voertuig zou daartoe niet voldoende zijn — maar het zou tenminste noodig zijn dat de leerling zijn bewustzijn volkomen ontwikkeld had in het oorzakelijk lichaam of hooger-verstandelijk voertuig. Verreweg de gemakkelijkste wijze om zulk een onderzoek in te stellen zou zijn een nog hooger voertuig te gebruiken, namelijk het buddhisches lichaam.

Gij zult u herinneren dat in de eerste rondte de oerbeelden van alle rijken gevormd waren, en dat het delfstoffenrijk bepaald tot stand gebracht was op alle bollen. Wanneer nu in de tweede rondte de levensgolf op bol A komt, stort het leven zich in de vormen, die overgebleven zijn, zoodat nu veel tijd bespaard wordt. Ik wil nog even herhalen wat ik hieromtrent de vorige maal reeds gezegd heb: ofschoon wij zeggen dat de levensgolf op deze of die planeet is, blijft er toch, wanneer de eerste rondte voorbij is, leven op elk van de

zeven planeten achter; maar alleen op die planeet op welke de aandacht van den Logos voor het oogenblik gevestigd is, is de levensgolf in volle werking. Op de andere bollen ontwikkelt zich het leven zeer langzaam.

In het eerste deel der tweede rondte kan men zeggen dat de menschheid vaag bewust is; zij bouwt langzamerhand het lagere

viertal op en ontwikkelt de stof zelve.

De ontwikkeling van de stof is een zeer belangwekkende zijde der ontwikkeling en ik wil daarom nog iets meer erover zeggen. Gij ziet hier eene teekening van

het stoffelijk oeratoom. Gij weet dat de atomen waarvan de scheikunde spreekt, maar die geen scheikundige ooit gezien heeft, voor den leerling der okkulte scheikunde geen onderstelling zijn, omdat hij een vermogen van vergrooting bezit dat hem in staat stelt ze zelf te zien. Hij vindt bij zijn onderzoek dat, wat de scheikunde een atoom noemt, in werkelijkheid een samengesteld lichaam is, dat het verder kan worden verdeeld en dat het gevolg van zulk eene verdeling is dat het wordt teruggebracht tot een aantal oeratomen. Het verschil tusschen de onderscheidene scheikundige atomen is slechts verschil in de rangschikking en het aantal der oeratomen die zij bevatten. Het zoogenoemde waterstof-atoom bevat 18 van deze oeratomen. Er is gevonden dat het aantal oeratomen in wat wij het scheikundig atoom van een zekere stof noemen nagenoeg evenredig is met het scheikundig atoomgewicht van die stof. De overeenstemming is niet volkomen; wat daarvan de reden is weten wij nog niet, maar wij hopen die mettertijd te zullen vinden.

Nu is het oeratoom zelf weer een zeer samengesteld lichaam. Er staat een teekening van in Annie Besant's *De Oude Wijsheid* die hierboven is weergegeven; volkomen nauwkeurig is deze teekening echter niet; zij is te veel eivormig terwijl het werkelijk atoom veel meer bolvormig is. Het geteekende atoom zou korter en breeder moeten zijn om een nauwkeurige voorstelling te geven van wat waargenomen wordt; aan de waarneming toch vertoont het atoom zich als een wentelende bol, aan één pool een weinig ingedrukt en

aan den anderen een weinig uitgetrokken, als iets tusschen een bol en een hartvormig lichaam.

Het atoom bestaat uit eene reeks spiralen, die naast elkander gelegen zijn; als gij een nauwkeurig model ervan hadt in ijzerdraad, zoudt gij elk van die spiralen eruit kunnen nemen en bemerken dat die gevormd is uit een doorlopenden draad die feitelijk een cirkel is. Er liggen tien van die draden naast elkaar. Het geheele atoom bestaat niet, zooals gij wellicht zoudt kunnen denken, uit één rondom gewonden draad maar elk van de tien spiralen zou als zij werd uiteengetrokken een nieuwen cirkelvormigen draad opleveren.

Dit tiental draden vormt twee groepen, een groep van zeven en een van drie draden. Deze drie zijn zwaarder, dikker dan de zeven overige en steken een weinig buiten deze uit. Bij het rondgaan ziet ge in de teekening dit drietal zoowel onder- als bovenaan het atoom aan den vóórkant. Daartusschenin zijn zeven spiralen die minder op den voorgrond treden. Binnen in het atoom splitst het tiental draden zich in deze beide groepen, die elkander kruisen: zij gaan daar niet langer samen, maar loopen in verschillende richtingen, vormen twee onderscheidene stroomingen. Ik geef heden geen voordracht over het atoom, anders zou ik den geheelen avond wel met het beschrijven daarvan kunnen doorbrengen. Maar ik wil u nog dit zeggen dat elk van die zeven spiralen, in hevige trilling gebracht, een andere kleur zou voortbrengen, terwijl de drie die buiten de andere uitsteken en iets dikker zijn, wanneer zij in hevige trilling gebracht worden, elektrische werkingen voortbrengen.

De eigenaardige vorm van het atoom wordt teweeggebracht door eene kracht die er doorheen stroomt. Aan den eenen kant is het samengedrukt omdat daar kracht instroomt, aan den anderen kant puilt het uit omdat daar kracht uitstroomt. Het geheele atoom is wat in de wetenschap een werveling genoemd wordt. Van een hooger gebied beschouwd is alle stof slechts als het ware een oppervlakte-spanning van de kracht, door den Logos uitgezonden.

Elk van de draden die het atoom samenstellen is opzichzelf weer een spiraal. Denk u bijvoorbeeld dat een spiraalveer wordt gewonden tot een grootere spiraal die een soort buis vormt. Behalve dat er nu kracht stroomt door die spiraalveer, moet gij u trachten te denken dat er ook kracht stroomt door de buis waartoe die spiraalveer gewonden is. Zoo hebt gij in het atoom niet alleen eene kracht, die recht door het atoom stroomt; maar ook een fijnere kracht die rondom het atoom door de spiralen stroomt. Dit is het leven in het atoom. Er is in het atoom nog veel meer in vermogen aanwezig dat nog niet ontwikkeld is. Inderdaad is niet alleen de draad waaruit de groote spiralen bestaan, zelf een spiraal; maar de fijnere draad, waaruit deze spiralen van de tweede orde gewonden zijn is weer een spiraal van nog hoogere orde. Wanneer het atoom ten volle ontwikkeld zal zijn, zal er een geheele reeks van dergelijke spiralen van steeds hoogere orde in aanwezig zijn, steeds fijnere stelsels van *spirillae*. In ieder van deze stelsels werkt een bijbehorende kracht. In ons onderzoek van de ontwikkeling in

vroegere rondten is gebleken dat in iedere volgende rondte een nieuw stel spirillae in werking gebracht wordt, zoodat wij in den beginne alleen de kracht hadden die recht door het atoom stroomt en een die door de spiralen gaat. In de tweede rondte had het atoom zich zoover ontwikkeld, dat ook de kracht die door de spiraaltjes van de tweede orde stroomt in werking was getreden. Thans zijn wij in de vierde rondte: derhalve is $\frac{4}{7}$ van de kracht die door de spiralen van het volledig ontwikkeld atoom stroomen zal reeds in werking getreden, het overige deel nog niet. Wij zullen derhalve in de toekomstige rondten niet alleen een verbazend groote ontwikkeling van het bewustzijn hebben, maar ook de stofatomen, waarvan alle voertuigen gebouwd zijn, zullen zich in een meer volmaakten toestand bevinden dan tegenwoordig en meer vatbaar zijn voor fijnere werking op allerlei gebied dan nu.

Laten wij nu voortgaan met het beschouwen der ontwikkeling in de tweede rondte, en bedenken dat het leven, na de planeten op het gedachtegebied en het astraalgebied doorloopen te hebben, verschijnt op de planeet Mars. Het eenige punt waarmede wij ons hier hebben op te houden is dat de levensgolf, wanneer zij Mars verlaat om naar de aarde over te gaan, gevestigd plantaardig en dierlijk leven achterlaat, en ook eenige overblijfselen van het menschenrijk die niet voldoende ontwikkeld zijn om verder te gaan. Ge zult u herinneren dat er in de eerste rondte een zekere hoeveelheid leven was achtergebleven in het delfstof-

fenrijk die naar het plantenrijk zou hebben kunnen overgaan. Zoo blijft in de tweede rondte een zekere hoeveelheid leven in het plantenrijk achter die had kunnen of had moeten overgaan naar het dierenrijk.

Ik wil tijd genoeg overhouden om de latere tijdperken van ontwikkeling te behandelen die dichter bij ons tegenwoordig leven staan en zal daarom van de tweede rondte alleen nog zeggen wat de uitkomst was van de ontwikkeling dezer rondte. Gij weet dat na de Pitri's van de derde klasse die de verschillende vormen maakten, de vierde en andere klassen volgden, die nog zeer onontwikkeld waren. Tegen het einde van de eerste rondte waren de Pitri's van de derde klasse bepaald als menschelijke wezens, hoewel zeer zwak, gevestigd. Evenals bij het einde van de eerste rondte het delfstoffenrijk op alle bollen was tot stand gebracht, zoo was bij het einde van de tweede rondte plantaardig leven gevestigd op alle bollen, ieder op zijne eigene hoogte, zoodat het nooit weder geheel verdwijnen zou.

In de derde rondte wordt de mensch meer en meer bepaald menschelijk van vorm, hoewel hij nog steeds wolkachtig, reusachtig en onvolkomen gevormd is. In het eerste deel van deze rondte worden de Pitri's van de vijfde klasse menschelijk en worden alle oerbeelden van het dierenrijk neergebracht tot op de hoogte van onze gedachte, evenals dat in het begin der eerste rondte geschied was met de oerbeelden van het delfstoffenrijk, en in het begin van de tweede rondte met die van het plantenrijk.

Ik wil nu de planeten A en B terzijde laten en nagaan

hoe de mensch in de derde rondte er uitziet op de planeet Mars. Hij is nog niet bepaald een bekoorlijk voorwerp van onderzoek. Gij herinnert u wellicht dat er in de *Geheime Leer* eene beschrijving van dezen zeer vroegen menschvorm voorkomt die niet zeer aantrekkelijk klinkt. Het kan u ook uit andere studiën bekend zijn dat de zoogdieren eerst zeer laat ontstaan zijn en dat daarvóór alle dierlijk leven van den aard van kruipend gedierte was, en het zal u dus niet verwonderen, te bevinden dat die kiem van menschelijk leven een soort groot kruipend aapachtig wezen was, nog niet in staat om rechtop te staan omdat het geraamte nog niet stevig genoeg was om het lichaamsgewicht te dragen, een wezen dat kroop over den bodem of zich wentelde in ondiep water.

Een ander punt dat ons treft met betrekking tot dit vroege tijdperk is de lucht, die van ons standpunt beschouwd niet voor inademing geschikt zou zijn, daar zij chloor en andere dergelijke gassen schijnt bevat te hebben.

Wanneer nu in deze derde rondte de levensgolf onze aarde nadert, beginnen die kruipende wezens zich op te heffen en worden zij in staat om te staan. Op dit keerpunt nu begint een geheel nieuwe ontwikkeling. De Pitri's van de tweede klasse, die tot dit oogenblik nog niet verschenen zijn komen nu op de aarde tot inkarnatie in lichamen die min of meer gelijken op de zoeven beschrevene, maar kleiner zijn en meer volkomen gevormd, meer gelijkende op een gorilla; nog steeds niet zeer sierlijk zooals gij bemerkt, maar toch reeds beter dan

de vorigen. Niet onnatuurlijkerwijze blijken deze beide soorten van wezens voortdurend met elkaar in strijd te zijn. De Pitri's van de tweede klasse zijn verstandiger dan de oude bewoners, maar stoffelijk lang niet zoo sterk, zoodat zij bang zijn deze van aangezicht tot aangezicht te ontmoeten, en altijd trachten hun te ontsnappen of hen te verrassen door meerdere slimheid.

De stoffelijke toestand van de planeet is omstreeks dezen tijd zeer verschillend van den tegenwoordigen, en zou zeker voor onze hedendaagsche levenswijze buitengewoon ongemakkelijk zijn. Alle natuurkrachten schijnen op reusachtige schaal werkzaam te zijn. De aarde zelf is vaster dan in de vroegere rondten, maar in hooge mate aan bevingen onderhevig. Er zijn ontzettende vulkanische opheffingen. Wij treffen bergen aan van veel grootere hoogte dan die wij thans kennen op onzen bol, omdat bijna alle bergen die wij thans op onzen bol hebben door regen en wind gedurende vele duizenden jaren zeer veel zijn afgesleten. In het vroege tijdperk waarvan wij thans spreken was de geheele aarde zeer vulkanisch, en er ontstonden bergen waarvan ik de hoogte in juiste cijfers niet weet, maar die verbazend veel hooger waren dan de bergen die wij thans hebben. Groote watervallen, vulkanische uitbarstingen, groote kolken in de zee waren zeer veelvuldig, zoodat het leven in die dagen zeer onzeker was tengevolge van natuurlijke oorzaken. Een punt waarop bij onze studiën de aandacht viel, was het voedsel dat door de toen levende wezens gebruikt werd. Er waren in dit tijdperk groote boomvarens, en de klassen van de menschheid

die wij de hoogststaande zouden noemen (wat nog niet zeer veel zegt) leefden van de zaden van dezen boom en ook van zekere wortels die onder den grond groeiden, een spijs, vergelijkbaar met onze aardappelen. Enkele rassen voedden zich met kleinere slijmachtige kruiden. De toestand der menschheid in die dagen was eene, waarvan gij u nauwelijks eenige voorstelling kunt maken. Wij hebben geen enkele aanwijzing kunnen vinden van het bestaan van genegenheid. Al deze menschelijke dieren twistten over het voedsel zooals honden dat zouden doen. Het vuur kenden zij niet als hulpmiddel bij de bereiding van hun voedsel. Omstreeks den overgang van de levensgolf naar de planeet Mercurius kwam er een kleine verbetering in wat gij het begin hunner zedeleer zoudt kunnen noemen; toen voor het eerst gedurende het geheele verloop der ontwikkeling ontstond een begin van ruwe genegenheid en men begon het voedsel te verdeelen, in plaats van erom te vechten.

Ik wil thans overgaan tot de vierde rondte. Herinner u dat wij, wanneer wij bol A in deze rondte beschouwen, te doen hebben met een bol op het gedachtegebied en met wat wij zouden kunnen noemen onze gedachten der dingen. In deze vierde rondte echter worden die gedachten dichter, als gij u kunt voorstellen dat een gedachte dichter wordt, en meer bepaald; alle menschelijke oerbeelden worden in het begin van deze rondte neergebracht tot op de hoogte van onze gedachte. Het wekte ten eerste de belangstelling der onderzoekers, dat aldaar de oerbeelden van toekomstige rassen werden

gevonden, even goed als van het tegenwoordige ras en wij namen van de aanschouwing van deze oerbeelden den indruk mede, dat de mensch in de toekomst een schooner en veel meer ontwikkeld wezen zijn zal dan hij thans is.

Wanneer alle oerbeelden tot op het gebied der menschelijke gedachte zijn neergebracht, begint de mensch zich langzamerhand overeenkomstig die oerbeelden te ontwikkelen. Het is op dit standpunt dat de mensch het eerst begint te denken, en het onmiddellijk gevolg is (het spijt mij het te moeten zeggen) beslist rampzalig. Rampzalig bedoel ik met betrekking tot de elementale kernstof van dien bol, die door de werking van de gedachten ontwikkeld wordt. Tot op dit punt werd die elementale kernstof uitsluitend ontwikkeld door de gedachten van hoogere niet-menschelijke wezens, deva's enzoovoorts, maar nu begint de zich langzamerhand ontwikkelende mensch te denken, en zijne gedachten zijn, zooals gij u voorstellen kunt, niet van zeer verheven aard. Het gevolg hiervan is dat de lagere soorten van elementale kernstof in heftige werking gebracht worden, en dat er een zekere vijandschap ontstaat tusschen deze half-verstandelijke wezens en het menschelijk geslacht.

Wanneer de menschheid in deze rondte op de planeet Mars komt, vindt zij die in het bezit van de menschelijke overblijfsels die daar in de vorige rondte waren achtergelaten. Natuurlijk genoeg ontstond er weer dadelijk strijd tusschen deze beide soorten van menschheid. De overblijfsels van de vorige rondte waren bepaald

afschrikwekkende wezens, wangedrochten om te zien en ermede in aanraking te komen. Zij waren eene klasse van de "watermensen, schrikkelijk en slecht", waarvan de *Geheime Leer* spreekt*); hun hoofdkenmerk was een soort mesmerische kracht die zij bezaten; zij hadden weinig of geen verstand, maar een groote kracht van woeste wilsuïting in de richting van hun zelfzuchtige doeleinden. Diegenen van u die in dit leven wel eens het dier gezien hebben dat tarantula heet en den mesmerischen kwaadaardigen blik van dit wezen kennen, zullen begrijpen wat ik bedoel. Natuurlijk trachtte de andere, latere ontwikkeling deze vroegere onaangename uit te roeien.

Natuurlijk wordt de ontwikkeling geleid door de Pitri's van de tweede klasse, die in het midden van de derde rondte ingetreden waren en thans den anderen flink vooruit zijn; in de vierde rondte op Mars verblijvende, zijn zij ver genoeg ontwikkeld om zich te verzamelen en steden te bouwen, hoewel nog niet van een zeer hoogstaand soort en voor zoover wij zagen voornamelijk uit hout en modder opgebouwd. Nu inkarneerden zich onder hen zekere hoogere wezens die trachtten ze te leiden; deze hoogere wezens leerden hun het gebruik van vuur. Een merkwaardig ding dat wij opmerkten is dat zij er nog volstrekt geen denkbeeld van hadden hoe vuur te *maken*, zoodat zij wanneer door eenig toeval het vuur dat hun gegeven was uitdoofde, veel moeite hadden om nieuw vuur te krijgen en zeer velen hunner verloren het leven in pogingen om het uit vulkanen te verkrijgen.

*) *Geheime Leer*, Deel II, Stanza 2.

In het vijfde ras (want er waren in deze rondte ook op Mars reeds bepaalde rassen) waren zij reeds vrij ontwikkeld. Dit ras was een wit ras, evenals het vijfde ras tegenwoordig op de aarde bruin-wit is. Dit ras bracht het op bouwkundig gebied zoover, dat het ongehouden steenen gebruikte. Maar hunne denkwijze was van ons standpunt beschouwd al zeer merkwaardig. Een van de meest kenschetsende eigenaardigheden ervan was hun volstrekte overtuiging dat iedere nieuwigheid onbehoorlijk was, ik bedoel niet alleen onwenschelijk, maar zij beschouwden zoo iets als zeer ongepast en onzedelijk, zoodat iemand die op eenig gebied een nieuw denkbeeld kreeg, beschouwd werd als een soort paria, een uitgeworpene, een wezen met wien geen mensch van fatsoen kon spreken. Er was niet de minste oorspronkelijkheid onder deze lieden voorzoover wij zien konden; toch zouden wij ze beter noemen dan de menschen van het eerste, tweede en derde ras op onze stoffelijke aarde, waarover wij straks spreken zullen. Er was echter volstrekt geen gedachte-beheersching; en al werd alles wat gedaan werd verricht langs zekere oude welbekende lijnen, toch werd alles gedaan al naar de omstandigheden van het oogenblik. Volharding en gevoel van verantwoordelijkheid bestonden niet.

Het zevende ras werd een zeer machtig ras; het begon, evenals dat met vele rassen op onze aarde het geval was, op een lager standpunt van beschaving dan het vijfde ras. Het overwon dit laatste ras en eigende zich zijne beschaving toe, juist op dezelfde wijze als

dat honderden malen op onze aarde geschied is. Het verkreeg de overmacht die het had zuiver door verstand, niet door lichamelijke kracht. Nooit zijn zij voorzoover wij zagen ten oorlog getrokken en toch overwonnen zij het vijfde en zesde ras. Zij vermengden zich eenvoudig met hen en door hun meerder verstand traden zij altijd op den voorgrond en kregen zij alle macht op vreedzame wijze in hun hand. Zij verschilden zeer bepaald van het vijfde en zesde ras, niet alleen doordien zij duidelijke begrippen begonnen te krijgen van staatkunde, van de kunst om te regeeren, maar ook doordat er onder hen een vrij helder denkbeeld ontstond van wat wij zouden noemen goed en kwaad. Niet langer bleef het louter de vraag of een ding hun aangenaam was of niet, of het hun voordeel bracht of niet, maar er begon een zekere afgetrokken standaard in hen te ontstaan, dat *dit* ding goed was en *dat* kwaad.

Wanneer wij in deze rondte tot de stoffelijke aarde komen, stooten wij op een zeer merkwaardige breuk in den loop der ontwikkeling. In alle andere gevallen van overgang van ééne planeet tot een andere werden alle toestanden op de nieuwe planeet opgevat, juist waar zij op de oude gelaten waren. Het is waar dat alle vooruitgang in kringen gaat en dat derhalve ieder tijdperk in zijn begin, ik wil niet zeggen hooger, maar tenminste minder stoffelijk is dan op zijn middelpunt, maar het eerste ras van bijvoorbeeld de planeet Mars in deze rondte komt toch vrijwel overeen met het eerste ras op de planeet B van dezelfde rondte, alleen een stap naar beneden gebracht en een weinig verder

in ontwikkeling. Hetzelfde is met de aarde het geaál in iedere andere rondte, maar in deze vierde rondte gaat het anders. Het schijnt alsof het geheele stelsel van ontwikkeling nog eens in de eerste rassen wordt samengevat. In plaats dat het eerste ras op deze aarde overeenkwam met het eerste ras op Mars, had het meer gelijkenis met de menschheid der eerste rondte, die het veel nauwkeuriger weergaf. De menschen van dit ras waren namelijk niet langer menschelijk van vorm, maar veeleer groote drijvende bollen van etherische stof. Inderdaad kunnen wij van het eerste, tweede en derde ras zeggen dat deze tot op groote hoogte den toestand terugbrachten zooals die in de eerste, tweede en derde rondte op de aarde geweest was. De juiste reden hiervan weten wij niet; wij merken alleen het feit op. Wel zijn er natuurlijk overeenkomstige gevallen waar te nemen op verschillend gebied. Zoo wordt er bijvoorbeeld gezegd dat de menschelijke vrucht vóór de geboorte snel alle rijken nog eens doorloopt die de mensch doorloopen heeft. Op dergelijke wijze nu heeft de menschheid op deze aarde snel nog eens alle vroegere standpunten doorloopen. Men moet in verband hiermede niet vergeten, dat deze bol een keerpunt aangeeft in het geheele stelsel van ontwikkeling. Niet alleen is het vierde ras het laagste punt op onzen bol, maar deze bol is zelf weer het middelste en laagste punt van een keten; bovendien zijn wij thans in de vierde rondte, die de middelste is in deze manvantara, en is deze manvantara de vierde in het geheele stelsel. Gij ziet dus dat dit tijdperk,

dat wij zoo betrekkelijk kort geleden (hoewel meer dan een millioen jaren) hebben doorgemaakt, overeenkomt met een keerpunt in ons geheele stelsel van ontwikkeling.

In het eerste ras nu op deze aarde, dat op zoo merkwaardige wijze terugviel in den toestand van de eerste rondte, inkarneerde zich geen enkele van de meer gevorderden der menschheid. Geen van de menschen die op Mars het zesde of zevende ras bereikt hadden, inkarneerde zich in ons eerste ras, maar alleen zij die bij het einde der ontwikkeling op Mars nog zeer achterlijk waren, in het vierde of vijfde ras. Eerst gedurende den voortgang der ontwikkeling traden de meer gevorderde wezens in. Een dergelijk verloop nemen wij zoo dikwijls waar, dat wij het als een bepaalden regel kunnen aannemen, die steeds geldt wanneer een zekere afdeeling der ontwikkeling geëindigd is, zooals een rondte of zelfs een ras. Het volgende tijdperk of ras begint dan gewoonlijk met de meer achterlijke wezens, zoodat die een nieuwe gelegenheid van ontwikkeling hebben voordat de meer gevorderden intreden, en het hun als het ware vergund wordt de laatsten in te halen. Zoo traden de Pitri's van de eerste klasse eerst tegen het midden der vierde rondte in de ontwikkeling, die toen tot op hunne hoogte geklommen was, en zij leidden deze daarna tot op een grootere hoogte. Hetzelfde wat ten opzichte van een manvantara gebeurt, schijnt ten opzichte van ieder wereld-tijdperk te geschieden. De meer ontwikkelde mensch krijgt een langeren tijd tusschen twee inkarnaties, ter-

wij de minder ontwikkelde intusschen eenige meerdere inkarnaties neemt om hem in te halen.

Sommigen echter van de Pitri's der eerste klasse traden ditmaal op een zeer vroeg tijdperk in de ontwikkeling. Gij leest in de *Geheime Leer* dat zij de etherische dubbels maakten waarin de andere klassen treden konden. Het is zeer merkwaardig om te zien hoe deze Pitri's van de eerste klasse de etherische dubbels maakten en die dan overlieten aan de andere klassen, en hoe deze lagere wezens trachtten deze vormen te grijpen en ze te bewonen, maar het zeer moeilijk vonden; zij grepen ze en waren er zeer trotsch op, maar konden er zich slechts met veel moeite in staande houden. Langzamerhand leerden zij door ondervinding etherische dubbels te bouwen voor zichzelf. Zoo leeren wij achtereenvolgens al die wonderlijke tijdperken kennen, waarover H. P. B. in de *Geheime Leer* schreef.

Het tweede ras vertoonde weer overeenkomst in algemeene gedaante en in ontwikkeling met de menschheid van de tweede rondte. Evenzoo ging het met het derde ras, dat de menschheid der derde rondte teruggaf, hoewel kleiner en dichter geworden. Eene beschrijving van den mensch in de derde rondte, zooals die waargenomen werd, en ook van het derde ras, zult gij vinden in een der Verhandelingen van de *London Lodge*. Deze Verhandeling heeft de heer Sinnett ook opgenomen in zijn werk *De Groei der Ziel*.

In het midden van het derde ras vinden wij den mensch weer als een bepaald vast wezen; daarna volgt

de scheiding der geslachten. Op dit tijdstip treden de Pitri's van de eerste klasse in, van welke, zooals gij in de *Geheime Leer* gelezen hebt, sommigen weigerden te scheppen, dat wil zeggen: toen zij nederdaalden werd er van hen verwacht dat zij zouden inkarneeren, en waren zij bedoeld om te inkarneeren, in het ras dat toen bestond; zij hadden echter bezwaar tegen die soort van wezens en bleven terug, in de hoop dat de loop der ontwikkeling hun straks betere voertuigen zou verschaffen. Zij die de *Geheime Leer* bestudeerd hebben weten, dat het gevolg hiervan verderfelijk was, en dat zij later tevreden moesten zijn met nog slechtere vormen in plaats van betere.

Wij zijn thans genaderd tot de bespreking van het groote onderwerp der *Mānasapūtra's*, maar het is reeds te laat geworden om dit nog hedenavond te kunnen aanroeren. Ofschoon er nog vele punten van belang zijn, die ik in deze ruwe schets heb overgeslagen, moet ik thans eindigen; maar ik raad u aan van dit onderwerp eene nauwkeurige studie te maken, omdat het noodig is hiervan een helder denkbeeld te hebben als wij de ontwikkeling begrijpen willen.

OSOFISCHE
LIOTHEEK
aal 154 Amsterdam

THEOSOFISCHE BIBLIOTHEEK.

MEI 1904.

No. 1.

De Planeetketens

VOORDRACHT GEHOUDEN IN DE AMSTERDAM-
SCHE LOGE DER THEOSOFISCHE VEREENIGING
OP ZATERDAG 14 EN 21 APRIL, 1900, DOOR C. W.
LEADBEATER. (VOLGENS HET STENOGRAM VAN
DR. J. J. HALLO.)

1904.

UITGAVE VAN DE THEOSOFISCHE UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ
AMSTELDIJK 70 en 79. AMSTERDAM.

